

heeft de Christelijke Kerk — nooit ofte nimmer de macht, om eenige ordinantie Gods op zij te zetten of daarin ook maar het geringste te veranderen, zonder den duidelijk geopenbaarden wil onzes Gods. Niet alleen geen scheppingsordinantie — wat in dit verband dan is: niet een in het scheppingsleven zelf ingeweven en daarmee derhalve vervlochten, maar een bij het scheppingswerk en in samenhang daarmee gegeven instelling — maar ook geen enkele andere. Want alle ordinantien Gods zijn van hetzelfde, d.w.z. van absoluut gezag. En voor de uitzondering, die vrager voor de scheppingsordinantie schijnt te willen maken, is daarom geen enkele grond.

Of er nu een uitdrukkelijk bevel Gods moet zijn, om in dit of dat van een goddelijke ordinantie af te wijken?

Wie heeft er recht om dezen eisch te stellen?

Waar het op aankomt is, dat de wil Gods ten aanzien van zulk een afwijking of wijziging duidelijk geopenbaard is.

En die openbaring kan ons gegeven worden ook in anderen vorm dan in dien van een uitdrukkelijk, d.w.z. met zooveel woorden gegeven, bevel.

Zoo is het met den Heiligen Doop, met de kerkelijke ambten, met heel de inrichting van ons kerkelijk leven.

Nergens heeft God met zooveel woorden der Kerk des Nieuwen Testaments bevolen de eens door Hem zelf ingestelde besnijdenis op zij te zetten, en in plaats daarvan den Doop te bedienen. Nergens heeft Hij uitdrukkelijk bevolen, dat er Diakenen des Woords, Onderlingen en Diakenen in de Kerk moesten zijn. En evenmin vindt ge ergens in het Nieuwe Testament een woord, dat den presbyterialen kerkvorm voorschrijft of een kerkverband gelijk in onze Kerkenordening geregeld wordt.

En toch zijn we, op grond van de kerkelijke praktijk, gelijk die, blijkens de Schrift des Nieuwen Testaments, onder de leiding der Apostelen, d.i. onder de leiding van Christus-zelf door den Heiligen Geest, tot stand kwam, verzekerd, dat dit alles alzoo door God gewild is.

En precies zóó staat het óók met onzen Christelijken Rustdag.

De Schrift des Nieuwen Testaments leert ons, dat Christus, in den Heiligen Geest, door de Apostelen, wel, wat haar wezen aangaat, de ordinantie van één vasten rustdag op elk zevental dagen, ook voor de Nieuwe Bedeeling heeft gehandhaafd, maar dat Hij daarbij den eersten dag der week, als den dag zijner opstanding, in de plaats stelde van den zevenden dag (Joh. 20:1, 1 Cor. 16:2, Openb. 1:10 e.a.pl.). En bij het licht van geheel Gods openbaring, die niet ligt in een bepaald aantal afzonderlijke teksten, elk met een in zooveel woorden geformuleerd dogma of een uitdrukkelijk ge-

geven voorschrift, maar in de Heilige Schrift als een organisch geheel, vermogen we óók in te zien, dat het zóó in overeenstemming is met het karakter der Nieuwe Bedeeling.

Met dat eischen van een uitdrukkelijke afkondiging of een woordelijk bevel voor wat als regel voor geloof en praktijk gelden zou, zij men voorzichtig. Dat was vanouds de methode, niet der rechtzinnige Kerk, maar der sectaristen, die geen oog hadden voor de organische eenheid der openbaring in de Schrift.

Begeeren.

Dezelfde inzender doet me de vraag — ik geef haar maar in mijn eigen woorden weer — „Hoe kunnen er goede begeerten zijn, als alle begeeren zondig is?”

Het antwoord ligt nog al voor de hand.

Indien alle begeeren zondig was, zou er, dat spreekt vanzelf, geen enkele goede begeerte denkbaar zijn.

Maar hoe komt de vrager aan die praemisse? Hoe komt hij aan de stelling, dat alle begeeren zondig is?

Is zondig de begeerte van een hongerige naar brood, van een dorstige naar drinken, van een zieke om beter te worden?

Het begeeren is ons even natuurlijk als de behoefte. Het is van de behoefte onafscheidenlijk. En God, die ons schiep met allerlei behoeften, schiep ons daarmee ook den drang naar begeeren in.

We kunnen zelfs zeggen, dat het innigst begeeren de hoogste wet van ons leven is.

Want die hoogste wet is: Gij zult den Heere uwen God liefhebben — liefhebben met geheel uw ziel, met geheel uw gemoed, met geheel uw verstand, en met al uwe krachten. En liefhebben is begeeren. Liefhebben met geheel ons wezen, is begeeren met al wat in en aan ons is.

Hoe kwam vrager dan aan de stelling, dat alle begeeren zondig is?

Is hij misschien slachtoffer geworden van de gevaarlijke methode, waarvoor we boven in de beantwoording van zijn eerste vraag, waarschuwden? Heeft hij zich door den klank van één of twee teksten laten misleiden? B.v. door Rom. 7:7, of door Jak. 1:14 en 15?

Maar dan had nauwkeurig lezen hem toch aanstonds kunnen overtuigen, dat in beide Schriftuurplaatsen sprake is, niet van het begeeren in het algemeen, maar zeer bepaald van zondig begeeren en van zondige hebbelijkheid van begeeren, die de Schrift „begeerlijkheid” noemt.

V.

F.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHEIEN

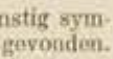
Het Kruis van den Heiland.

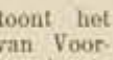
II.

Het kruis van den Heiland is het symbool van het Christendom geworden.

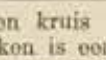
Wanneer we dat zeggen, vinden we tegenover ons de bewering, dat het Christelijk kruis-symbool oorspronkelijk geen voorstelling zou zijn geweest van het kruis van Golgotha. Het zou zijn ontstaan niet aan het kruis van Christus te danken hebben. Maar het zou een symbool zijn van heidenschen oorsprong.

Nu is het waar, dat in de heidensehe godsdiensten der oudheid ook kruis-symbolen voorkomen.

Bij de Aegyptenaren wordt als godsdienstig symbool veelvuldig het z.g.n. heugelskruis gevonden. Het is een T, waaraan aan den bovenkant nog een heugels is bevestigd, dat den vorm heeft van een ring. Het ziet er aldus uit . Oorspronkelijk schijnt dit symbool een afbeelding te zijn van de zon, die in Aegypte als godheid werd vereerd. De ring stelt de zon voor; de loodrecht naar beneden gaande lijn de loodrecht neervallende stralen van de middagzon; de horizontale lijn de dwarse stralen van de opgaande en ondergaande zon. Later werd het vermoedelijk als een zinnebeeld van het leven of van het toekomstige leven verstaan.

Groote overeenkomst hiermede vertoont het kruisteeken, dat in de oude religies van Voor-Azië voorkomt. Het verschil is, dat de ring niet op de horizontale lijn rust, maar dat de verticale lijn hoger is doorgetrokken en de ring aan het bovengeind dezer verticale lijn is vastgemaakt. De vorm is alzoo deze . een vorm, waarin dikwijls nog vele wijzigingen en verfraaiingen worden aangebracht. Dikwijls worden goden met dit kruisteeken afgebeeld, vooraf de godinnen der liefde en der vruchtbaarheid, zoodat het als een zinnebeeld van het leven schijnt te moeten worden opgevat.

Tevens vindt men in de godsdiensten van Voor-Azië nog een ander kruisteeken. Het is een rad met vier spaken, terwijl soms de velling er aan

ontbreekt, zoodat het een kruis met vier gelijke armen wordt . Dit teeken is een afbeelding van het heilige zonnerad en symboliseert de levenwekkende macht der zon.

En niet alleen in de genoemde godsdiensten, maar ook in de religies van verschillende andere volken wordt een symbool in den kruisvorm gevonden. Een zeer oud en bij tal van volken voorkomend teeken is het swastika-kruis, dat eveneens uit het zonnerad schijnt te zijn ontstaan en waaraan vaak een beschermende kracht werd toegeschreven. Het wordt ook wel pootjes-kruis of hakenkruis genoemd en is in onzen tijd b.v. in Duitschland weer in gebruik gekomen als teeken van het nationalisme en anti-semitisme.

Zoo ontmoeten we reeds vóór Christus op religieus gebied het kruisteeken.

Maar daaruit volgt niet, dat het Christendom het kruis als symbool van het heidendom heeft overgenomen. Deze gedachte is veeleer een ongerijmde. Zouden de Christenen er toe hebben kunnen komen een teeken uit den dienst der afgoden tot zinnebeeld van hun geloof te verheffen? Zal men zulk een onwaarschijnlijke bewering kunnen aanvaarden, dan moeten er wel heel sterke historische gronden voor aangevoerd worden. En zulke gronden heeft men tot dusver toevergeefs trachten bij te brengen. Neen, niet in het kruisteeken van het heidendom, maar in het kruis van den Heiland ligt de oorsprong van het Christelijk kruis-symbool.

Evenmin mag men in deze heidensehe kruisen reeds profetieën — zij het dan onbewuste profetieën — en voorafschaduwingen van het kruis van Christus zien. Zij komen uit de heidensehe gedachtenwereld voort. En ze hebben met het kruis van den Heiland niets te maken.

Het kruis van Golgotha is het zinnebeeld geworden der Christelijke religie.

Dat hout der schande en des vloeks is het teeken geworden van het Christelijk geloof en wanneer we b.v. Christendom en Mohammedanisme tegenover elkaar willen stellen, spreken we van: het Kruis en de Halve Maan.

Er zij hier terloops aan herinnerd, dat volgens de meening van sommigen in de Schrift zelfs van het kruis als van het teeken van Christus gesproken wordt.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Evangelisatie-motieven uit de werken van Mevrouw Bosboom-Toussaint.

Inleiding.

I.

Haar kunst is wel waarlijk: Kunst der Wedergeboorte.

S. ANEMA.

Zeer velen, als zij hooren spreken over de romantische werken van Mevrouw Bosboom, denken dan aan iets, dat oud is en verouderd, iets waarmee zij voor goed hebben afgerekend. Zij achten de boeken van deze zoo rijk begaafde auteur, die langen tijd mee aan de spits der Nederlandsche letteren heeft gestaan, geheel en al uit „de mode”. Wij plaatsen dit woord tusschen aanhalingsteekens, omdat maar al te velen, óók op literair gebied, zich door de mode, door den waan van den dag, laten beheerschen. Doch bij wie dit zoo werd, is dat hun schade, geenszins die van zulke schrijvers, die hun inspiratie ontleenen niet aan de mode van den dag, maar aan een krachtig levensbeginsel, dat lijn en richting biedt aan hun werk.

Wij geven toe, dat in de boeken van Mevrouw Bosboom vele bladzijden voorkomen, die het geslacht van dezen rennenden tijd om de lange dialogen en de sterk in details tredende beschrijvingen in-saai vindt.

„Naar ons meer modern gevoel, dat echter van haast en gejaagdheid niet vrij is, schreef zij wat lang uitgesponnen, maar vele van haar romantische werken wekken nog bewondering.”

Dr Schaepman getuigt ten opzichte harer fijne detailleering: „Iedere bijzonderheid in haar teekening van de binnenhuisjes was juist, iedere trek volledig, ieder puntje stipt gezet, maar het geheel was altijd licht en leven. Rembrandt en Van der Meer beiden behoorden tot haar geestelijke voorzaten.” De gevierde geschiedschrijver der Fransche letteren J. J. Ampère bewoondt vooral haar ongemeene historische kennis en haar schitterend talent als romanière. Hij looft de groote kunst harer portretschildering, een kunst, die haar wijding ontving in de school van Rembrandt, Van der Helst en Govert Flinck.

Het genoemde bezwaar kan dus niet gelden als een voldoende grond om de boeken van Bosboom-Toussaint op de benedenste plank te zetten. En al zou de entourage van een juweel ook minder fraai zijn, zij vermag toch niets af te doen van de innerlijke waarde en schoonheid.

Door niet weinige theologen toch is de gedachte uitgesproken, dat Jezus zelf het kruis Zijn teeken heeft genoemd. Dat Jezus het kruis bedoelde, toen hij van den grooten dag der toekomst zeide: „Alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des menschen” (Matth. 24:30). Chrysostomus waagde de uitspraak: Jezus heeft Zijn kruis niet op aarde gelaten, maar het bij Zijn hemelvaart meegenomen naar den hemel, vanwaar het bij Zijn wederkomst als het teeken van den Zoon des menschen zal zichtbaar worden. Dan zal het glanzende en stralende; door zijn glans zullen zon, maan en sterren verbleeken; een heil van engelen zal het in triomf voor Christus uit dragen en bij het aanschouwen van dat lichtende en stralende kruis zullen alle geslachten der aarde met schrik bevangen worden. En vele anderen, al gelooven ze niet met Chrysostomus, dat het kruis van Golgotha in den hemel wordt bewaard, meenen toch, dat het teeken van den Zoon des menschen een groot en schitterend kruisteeken aan den hemel wezen zal. Zoo vooral de godgeleerden der oude kerk, der middeleeuwen en der Roomsche Kerk.

Er zijn van dezen tekst ook andere verklaringen gegeven. Ik noem slechts deze, dat het teeken een bijzonder natuurverschijnsel zal zijn, b.v. een wonderlijke ster.

De voorkeur verdient mijns inziens de opvatting, dat „het teeken van den Zoon des menschen” de Zoon des menschen zelf is.

Dat is ook de opvatting van Calvijn. Hij zegt, dat Christus bij Zijn wederkomst als de met hemelsche macht toegeruste gelijk een hoog opgericht teeken den blik der geheele wereld tot zich trekken zal. En dat de beschrijving van het teeken volgt in de woorden, dat al de geslachten der aarde den Zoon des menschen zullen zien komen op de wolken, Hem, die nu verachtelijk op aarde omwandelde in het kleed van een dienstknecht.

Eveneens wordt deze opvatting gehuldigd door Farel in zijn geschrift „Over het ware gebruik van het kruis van Jezus Christus”. Hij verklaart daarin het eens te zijn met de uitlegging van den genoemden tekst in een werk, door een onbekende uit de oude Christelijke kerk geschreven, dat genoemd wordt „het onvoltooid werk over den heiligen Matthéüs (omdat er de verklaring van sommige hoofdstukken in ontbreekt), welke uitlegging

Tegenover, staat die verklaring, dat en vloed. Slechts noemen.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.

Mevrouw Bosboom-Toussaint niet heeft. Zij wordende leven zelf tochtelijke fende opl der ophof verstand maken.